

รายวิชาภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง **ตำนานชนวนรัฐ**

ครูผู้สอน

ครูเกศวลี

มะลิโชติ

ครูอนุชา

อินทร์พ่วง

ตำนานชวนรัก

จุดประสงค์การเรียนรู้

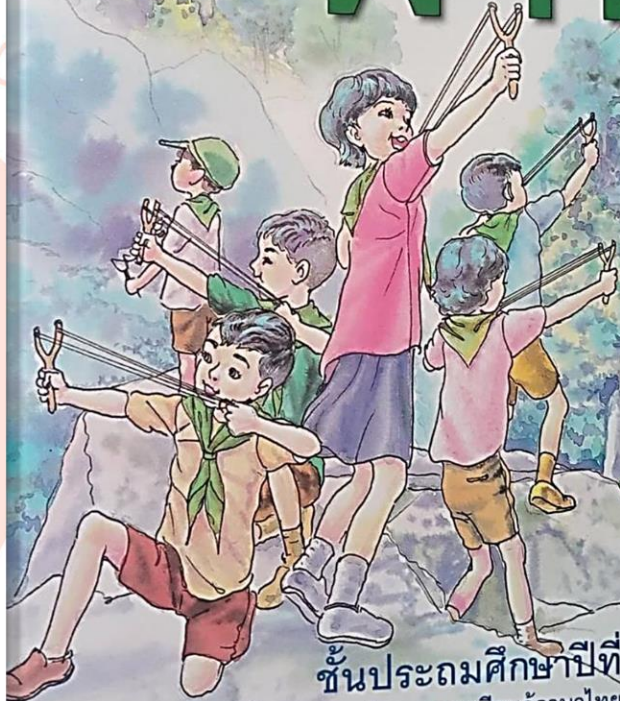
๑. บอกความหมายของสำนวนไทยได้
๒. ค้นหาความหมายของสำนวนไทยได้
๓. เห็นความสำคัญของการใช้สำนวนในการสื่อสาร

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย
ชุด ภาษาเพื่อชีวิต

ภาษา พาที

ชั้นประถมศึกษาปีที่

๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๗๑.

๑๕ เล่นคำทาย

บทนี้ดีเหลือหลาย
ถามให้ใคร่ตรงดู
ติดศัพท์อย่าอับเฉา
ค้นหาได้ทุกยาม

เล่นคำทายกับคุณปู่
คำใบ้อยู่ในเนื้อความ
หรือซิมเศร้าหาแหล่งถาม
ความหมายตามพจนานุกรม

ป้าวันอาทิตย์ พ่อ แม่ พาเด็กๆ มาเยี่ยมปู่ บ้านของปู่มีลำธาร
น้ำใสสะอาด ร่มรื่นน่าอยู่ ป้ากับเด็กๆ ที่

“หนอยนะ! เจ้านี้ทวงปู่ แล้วทีเด็กสมัยใหม่ท่องกันผิดๆ บ้างละ

“ใช่แล้ว คนโบราณเขาจะพูดอะไร มักจะเอาสำนวนมาใช้ ทั้ง
เปรียบเทียบ เปรียบเปรย และให้ข้อคิด เขาไม่พูดกันตรงๆ การพูด
ตรงๆ บางทีมันก็แสดงหยาบคาย แสดงใจ พอยกสำนวนเข้ามาใช้ แม้จะฟัง
เพราะ แต่ก็มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ฟังเพลินๆ ไป
เท่านั้นเอง”

“มีอะไรอีกไหมครับคุณปู่ อออยอยากฟังคุณปู่เล่าอีก”

“ปะ! เจ้านี้สนใจรี เอาซี ปู่จะตั้งต้น แล้วเจ้าคอยเดิมนะ ให้พ่อ
กับแม่ช่วยด้วยก็ได้”

ปู่ตั้งต้น : ชี้ข้าง...

พ่อต่อ : จับตักแตน

ปู่ตั้งต้น : น้ำขึ้น...

แม่ต่อ : ให้รีบตัด

ปู่ตั้งต้น : ลีซอ...

แม่ต่อ : ให้ควายฟัง

พ่อตั้งต้น : เห็นข้างชี้...

ปู่ต่อ : ชี้ตามข้าง

ปู่ตั้งต้น : คางคกขึ้นวอ...

แม่ต่อ : แมลงปอใส่ตั้งตั้ง

“โอโฮ! เยอะจังเลย เอาอีก เอาอีก”

เด็กๆ ปรบมือแล้วขอฟังอีก

“ปู่ชักคิดไม่ออกแล้วซี

เอาจ้ ออัยกับน้องๆ กลับไป

คิดกันเองที่บ้าน จะให้พ่อกับ

แม่ช่วยก็ได้ แล้วมาทายกับปู่

อาทิตย์หน้าดีไหม อาทิตย์นี้พอ

แค่นี้ก่อนนะ ไปดูกันซิว่า ย่า

เตรียมของกินอะไรไว้ให้หลานๆ”

ปู่ลุกขึ้นเดินเข้าบ้าน เด็กๆ ร้องตามกันเป็นพรวน พ่อกับแม่เดิน
ตามไป

“ใช่แล้ว คนโบราณเขาจะพูดอะไร มักจะเอาสำนวนมาใช้ ทั้งเปรียบเทียบ เปรียบเปรย และให้ข้อคิด เขาไม่พูดกันตรงๆ การพูดตรงๆ บางทีมันก็แสดงหู แสดงใจ พอยกสำนวนเข้ามาใช้ แม้จะฟังเพราะ แต่ก็มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ฟังเพลินๆ ไปเท่านั้นเอง”

“มีอะไรอีกไหมครับคุณปู่ ออยอยากฟังคุณปู่เล่าอีก”

“ป๊ะ! เจ้านี้สนใจรี เอาซี ปู่จะตั้งต้น แล้วเจ้าคอยเดิมนะ ให้พ่อ กับแม่ช่วยด้วยก็ได้”

ปู่ตั้งต้น : ซี่ข้าง...	พ่อต่อ : จับตักแตน
ปู่ตั้งต้น : น้ำขึ้น...	แม่ต่อ : ให้รีบตัก
ปู่ตั้งต้น : ลีซอ...	แม่ต่อ : ให้ควายฟัง
พ่อตั้งต้น : เห็นข้างซี...	ปู่ต่อ : ซี่ตามข้าง
ปู่ตั้งต้น : คางคกขึ้นวอ...	แม่ต่อ : แมลงปอใส่ตุ้ตึง

“โอโฮ! เยอะจังเลย เอาอีก เอาอีก”

เด็กๆ ปรบมือแล้วขอฟังอีก

“ปู่ชักคิดไม่ออกแล้วซี

เอานี้ ออยกับน้องๆ กลับไป
คิดกันเองที่บ้าน จะให้พ่อกับ
แม่ช่วยก็ได้ แล้วมาทายกับปู่
อาทิตย์หน้าดีไหม อาทิตย์นี้พอ
แค่นี้ก่อนนะ ไปดูกันซิว่า ยา
เตรียมของกินอะไรไว้ให้หลานๆ”

ปู่ลุกขึ้นเดินเข้าบ้าน เด็กๆ วิ่งตามกันเป็นพรวน พ่อกับแม่เดิน
ตามไป

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง สำนวนไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ภาษาเพื่อการสื่อสาร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง สำนวนชวนรู้
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สำนวน

สำนวน หรือสำนวนโวหารเป็นถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ให้ข้อคิดเตือนใจ และใช้สืบทอดกันมาช้านาน เช่น

กินน้ำไม่เผื่อแล้ง หมายถึง ใช้จ่ายไม่ประหยัดโดยไม่คำนึงถึงวันข้างหน้าซึ่งอาจขาดสน

ขี่ช้างจับตั๊กแตน หมายถึง ลงทุนมากแต่ไม่ผลน้อย

น้ำขึ้นให้รีบตัก หมายถึง มีโอกาสก็ควรรีบทำ

สืขอให้ควายฟัง หมายถึง สั่งสอนแนะนำคนที่ไม่สนใจมักไม่ได้ผล

เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง หมายถึง ทำเลียนแบบคนใหญ่คนโต หรือคนมั่งมี ทั้ง ๆ ที่ตนไม่มีกำลัง

คอขาดบาดตาย หมายถึง เป็นเรื่องสำคัญร้ายแรงถึงอาจต้องสูญเสียชีวิต

ซุกด้วยปาก ถากด้วยตา หมายถึง แสดงอาการเหยียดหยามทั้งด้วยวาจาและสายตา

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หมายถึง การพูดดีเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

คางคกขึ้นวอ แมลงปอใส่ตุ้ดตุ้ด หมายถึง คนที่มีฐานะต่ำต้อยพอได้ดิบได้ดีก็มักแสดงกริยาอวดดีลิ้มตัว

ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด หมายถึง มีความรู้มากแต่เมื่อก็กไม่มีปัญญาแก้ไขให้รอดพ้นได้

สำนวน

สำนวน หรือสำนวนโวหารเป็นถ้อยคำ
หรือข้อความที่มีความหมาย
ในเชิงเปรียบเทียบ ให้ข้อคิดเตือนใจ
และใช้สืบต่อกันมาช้านาน

กินน้ำไม่เผื่อแล้ง หมายถึง ใช้จ่ายไม่ประหยัดโดยไม่คำนึงถึงวันข้างหน้าซึ่งอาจขาดสน

ขี่ช้างจับตั๊กแตน หมายถึง ลงทุนมากแต่ได้ผลน้อย

น้ำขึ้นให้รีบตัก หมายถึง มีโอกาสก็ควรรีบทำ

สี่ซอกให้ควายฟัง หมายถึง สั่งสอนแนะนำคนที่ไม่สนใจมักไม่ได้ผล

เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง หมายถึง ทำเลียนแบบคนใหญ่คนโต หรือคนมั่งมีทั้ง ๆ ที่ตนไม่มีกำลัง

An underwater scene with a vibrant blue background, sun rays, and bubbles. The foreground is filled with colorful coral reefs in shades of orange, yellow, pink, purple, and green. A large, bright pink circle is centered in the upper half of the image, containing the Thai text 'สำนวนชวนรัก' in white. The overall style is bright and cheerful.

สำนวนชวนรัก

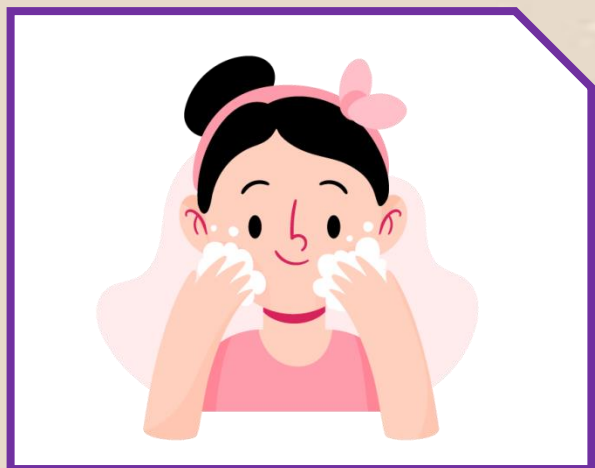
แก๊ง

ร้อน

ข้าวแดงแก๊งร้อน

หมายถึง บุญคุณที่ผู้มีพระคุณ
เคยได้ให้ความช่วยเหลือ

เพราะข้าวแดงแกงร้อนของคุณยาย
ทำให้ผมไม่ต้องกลายเป็นเด็กเร่ร่อนข้างถนน
ผมสัญญาว่าจะดูแลคุณยายให้ดีที่สุด

หน้าเนื้อใจเสือ

หมายถึง คนไม่ดีที่แสวงทำเป็นคนดี
มีความเมตตา แต่จิตใจเหี้ยมโหด คิดร้าย

สังคมสมัยนี้อยู่ยากขึ้นทุกวัน คนประเภท
หน้าเนื่อใจเสือก็มีเยอะ หากความจริงใจ
ไม่คอยได้ ไม่เหมือนสมัยก่อน
ที่มีแต่จะช่วยเหลือกัน ด้วยความจริงใจ

กง

กงเกวียนกำเกวียน

หมายถึง ทำกับคนอื่นอย่างไร สักวันหนึ่งตัวเอง
หรือลูกหลานก็จะได้รับผลกระทบนั้นตอบแทน

มันคงเป็นกงเกวียนกำเกวียน ชาติที่แล้ว
ฉันทงไปทำร้ายเขาไปไว้มากมาย ชาตินี้
ถึงได้มาเจอแต่คนประสงค์ร้ายอยู่ตลอดเวลา

ปูน

ร้อน

กินปูนร้อนท้อง

หมายถึง แสดงอาการพิรุณออกมาเอง

**ถ้าคุณไม่ได้ทำผิดอะไร
แล้วจะ กินปูนร้อนท้อง ทำไม**

เส้น

เส้น

เส้นด้ายเส้นไหม

หมายถึง จวนจะสำเร็จ ถ้าทำอะไรผิดพลาด
หรือขัดจังหวะก็จะทำให้เสียการ

คนเขากำลังจะ เข้าด้ายเข้าเข็ม
เอ็งอย่าเพิ่งเข้าไปขัดจังหวะเลย
รอดูท่าที่อยู่ตรงนี้ก่อน

ด

คึม

คนดีผีคุ้ม

หมายถึง คนทำดีเมื่อถึงคราวมีเหตุการณ์คับขัน
แม้เทวดาหรือผีसाงก็จะมาช่วยปัดเป่า คุ้มครอง

อย่าเป็นห่วงลูกจนเกินไปเลย

ลูกเราเป็นคนดี คนดีผีคุ้ม

เป็นกังวลมากเกินไปจะไม่สบายไปเปล่า ๆ

ตัด

ปลออย

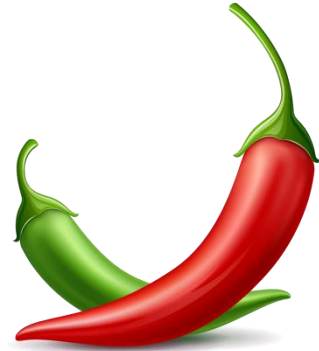

ตัดหางปลออยวัด

หมายถึง เป็นการตัดขาด ไม่สนใจ
ไม่ยุ่งเกี่ยวใด ๆ ทั้งสิ้น

เขาโกรธที่ลูกสาวไม่เชื่อฟัง ยังตั้งต้นที่จะคบ
กับผู้ชายคนนั้น จนคนเป็นพ่อ
ถึงกับประกาศว่าตัดหางปล่อยาว

ถึง

ถึง

ถึงพริกถึงขิง

หมายถึง การแสดงถึงความดุเดือด
ดุเด็ดเผ็ดมัน เผ็ดร้อนรุนแรง

สองคนนี้เป็นคู่กัดกันมาตั้งแต่เด็ก เจอหน้ากัน
ที่ไรก็ต้องปะทะคารมกันอย่างถึงพริกถึงขิง
ชนิดไม่มีใครยอมใครเลยทีเดียว

กล้า

แข็ง

ปีกกล้าขาแข็ง

หมายถึง ฟุ้งตัวเองได้

เป็นคำที่ผู้ใหญ่มักใช้กล่าวเชิงตำหนิติเตียนผู้น้อย

นี่คุณ ลูกเรานี้ชักเริ่มไม่ไหวแล้วนะ
พอเรียนจบมึงงานทำ ก็ทำเป็นปีกกล้า
ขาแข็งเชียว พ่อแม่พูดอะไรไม่ฟังเลย

เกียจ

สั้น

ยาว

ขี้เกียจสั้นหลังยาว

หมายถึง ขี้เกียจทำงานทำการ เอาแต่กินกับนอน

เป็นเด็กเป็นเล็ก หัดทำตัว

ขี้เกียจสันหลังยาว แบบนี้มันไม่รู้ไหม

เขียน

ให้

กลัว

เขียนเสือให้วัวกลัว

หมายถึง การทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการ
ข่มขู่ให้อีกฝ่ายหนึ่งหวาดกลัวเสียขวัญ
หรือเกรงขามไม่กล้าทำอะไรที่ไม่สมควรลงไป

คุณครู ลงโทษนักเรียนที่หนีเรียนด้วยการตีกัน
ตัดคะแนนความประพฤติ ต่อหน้านักเรียนคนอื่น ๆ
บริเวณหน้าเสาธงเวลาเคารพธงชาติ เพื่อนักเรียนคนอื่น
เห็นจะได้กลัวและจะไม่กล้าหนีเรียน

งง

เป็็น

งงเป็็นไก่ตาแตก

หมายถึง อาการงมงายจนคิดไม่ออก
ทำอะไรไม่ถูก

ฉันนี่ งมงายเป็นไก่ตาแตกเลยละตอนที่รู้ว่าสองคนนั้น
จะแต่งงานกัน ทั้ง ๆ ที่ฉันเป็นเพื่อนสนิท
ยังไม่รู้เลยว่าพวกเขาไปคบกันตอนไหน

ล้าง

ชอบ

ล้าง

ล้างเนื้อชอบล้างยา

หมายถึง ของอย่างเดียวกัน คนหนึ่งชอบ
อีกคนหนึ่งไม่ชอบ

ครูกันต์ชอบอยู่ในเมืองหระอคะ ครูมิ่งค์ไม่ชอบ
หระอก เพราะในเมืองมีแต่ความวุ่นวาย เออเน้าะ
มันก็เหมือนกลางเนื้อชอบกลางยานั้นแหละนะ

ใบงานที่ ๔

เรื่อง สำนวนชวนรู้

คำชี้แจง ให้ค้นหาสำนวนไทย และ
หาความหมายของสำนวนไทย
พร้อมวาดภาพประกอบให้สวยงาม

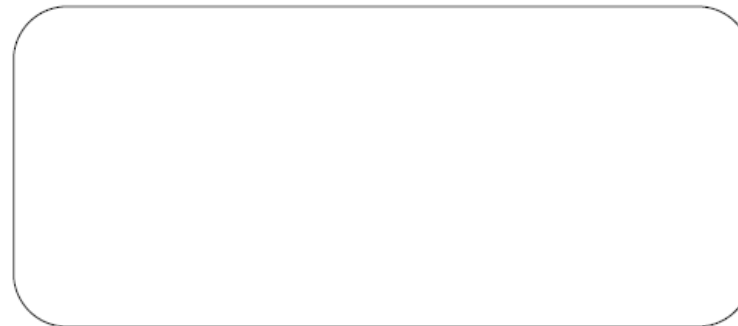
ใบงานที่ ๔ เรื่อง สำนวนชวนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ภาษาเพื่อการสื่อสาร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง สำนวนชวนรู้
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้ค้นหาสำนวนไทย และหาความหมายของสำนวนไทย

พร้อมวาดภาพประกอบให้สวยงาม

สำนวนไทยที่ฉันเลือก คือ

ความหมาย

ชื่อ สกุล ชั้น เลขที่

บทบาทครูปลายทาง

๑. ครูให้ทำใบงานที่ ๔
เรื่อง จำนวนชนวนรู้
๒. ครูให้คำแนะนำ
เมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ

บทบาทนักเรียน

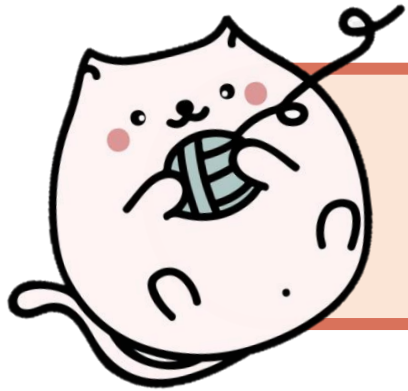
๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๔
เรื่อง จำนวนชนวนรู้
๒. เมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ
ให้สอบถามคุณครู
๓. มุ่งมั่นตั้งใจทำงาน
ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น

สิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้

สำนวนไทย

ความสำคัญของการใช้
สำนวนไทย

สิ่งที่ต้องเตรียมในครั้งต่อไป

๑. ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง ปริศนาคำทาย
๒. ใบงานที่ ๕ เรื่อง ปริศนาน่าคิด

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ปริศนาคำทาย

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

